ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
Нутгийн удирдлагын ордон 304 тоот, 3 дугаар баг,
Даланзадгад сум, Өмнөговь аймаг, 46083
Утас: (976) 7053 3539, Цахим хуудас: www.audit.mn
Цахим шуудан: umnugovi@audit.gov.mn

2023.02.24 № 157

танай ______________ -ны № ______________ -т

ХҮРМЭН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗАРТ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд 2022 оны санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр мөнгөн хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан, дүгнэлт, албан шаардлагыг хүргүүлж байна.

Хавсралт 20 хуудастай

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
Ц. ӨСӨХБАЯР

D/Явсан Бичиг/2023он/2023-02-24.Doc

016030072

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
Нутгийн удирдлагын ордон 304 тоот, 3 дугаар баг,
Даланзадгад сум, Өмнөговь аймаг, 46083
Утас: (976) 7053 3539, Цахим хуудас: www.audit.mn
Цахим шуудан: umnugovi@audit.gov.mn

2023.02.24 № 96

танай ______________-ны №______________-т

ХҮРМЭН СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ДАРГА Д.ХҮРЛЭЭ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хүрмэн сумын сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Хүрмэн сумын сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Он дамжсан авлага барагдуулаагүй, тайлант онд үүссэн өглөгтэй тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;", Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" дахь заалтыг тус тус хэрэгжүүлээгүй байна. санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Он дамжсан авлагыг барагдуулаагүй байна.

Аудитын гол асуудал

Тайлант онд орон нутгийн хөгжлийн сан болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 425.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

016020172

Аудит, аудиторын хариуцлага, аудитын тайлангийн тухай хэрэглэгчдэд хамаатай бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ц.ӨСӨХБАЯР

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2023 оны 02 сарын 24 өдөр Дугаар 02/А 187 1117 Даланзадгад сум

ӨМА - 2023 1150/НА-СТА-ТШ3

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Бараа материалын үлдэгдлийг нэр төрлөөр тулган шалгахад 88 нэр төрлийн 60,949,620.00 төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бүртгэлтэй 31 нэр төрлийн 1,099,440.00 төгрөгийн бараа материалын ангилал буруу бүртгэж, завсрын аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, цалингийн зардлаас 4,800,000 төгрөгийн түлээ нүүрсний хөнгөлөлт олгосон байна.

Энэ нь УСНББОУС-12, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 "*Үнэн байх*", 20 дугаар зүйлийн 20.2.4 " *нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт нь энэ хууль болон санхүүгийн бусад хууль тогтоомжид заасан шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг хянах*", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4 "*хуулиар зөвшөөрөөгүй бусад*", Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7 "*Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ*", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 "*батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах*", Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Зардлын эдийн засгийн ангиллыг ашиглах заавар"-д заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "*Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө*", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11 "*хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал*"-д заасныг тус тус үндэслэн ШААРДАХ нь:

1. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4, 20 дугаар зүйлийн 20.2.4, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4, Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалд заасныг тус тус хэрэгжүүлэн биелэлтийг 2023 оны 10 дугаар сарын 01-ны өдрийн дотор Өмнөговь аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэх;

2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг

016040197

хэрэгжүүлж ажиллахыг Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газрын дарга (Д.Хүрлээ), нягтлан бодогч (Б.Зүмбэ) нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ц.ӨСӨХБАЯР

АУДИТОР Т.БУДСҮРЭН

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газар 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ӨМА-2023/150/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.Umnugovi@audit.mn Өмнөговь аймаг Даланзадгад сум 2023 он	Өмнөговь аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор: Ц.Өсөхбаяр Утас: 70533539 Цахим хаяг: usukhbayarts@audit.gov.mn Аудитын менежер: Т.Хонгорзул Утас: 70533552 Цахим хаяг: Khongorzult@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Ж.Болормаа Утас: 70533552 Цахим хаяг: Bolormaaja@audit.gov.mn Аудитор: Т.Будсүрэн Утас: 70533552 Цахим хаяг: budsurent@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт....3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл....5
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга....11
   3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа....11
   3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин....11
   3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал....12
   3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт....12
4. Аудитын тайлан....13
   4.1 Ерөнхий зүйл 13
   4.2 Материаллаг байдал 14
   4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт....14
   4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал 14
   4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт....14
   4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал....15
5. Аудитын илрүүлэлт....15
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл....17

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
МУЗГ	Монгол Улсын Засгийн Газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчийн хурал

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
Нутгийн удирдлагын ордон 304 тоот, 3 дугаар баг,
Даланзадгад сум, Өмнөговь аймаг, 46083
Утас: (976) 7053 3539, Цахим хуудас: www.audit.mn
Цахим шуудан: umnugovi@audit.gov.mn

2023·02·24 № 96

танай ______________-ны №______________ -т

ХҮРМЭН СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ДАРГА Д.ХҮРЛЭЭ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хүрмэн сумын сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Хүрмэн сумын сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Он дамжсан авлага барагдуулаагүй, тайлант онд үүссэн өглөгтэй тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;", Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" дахь заалтыг тус тус хэрэгжүүлээгүй байна. санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Он дамжсан авлагыг барагдуулаагүй байна.

Аудитын гол асуудал

Тайлант онд орон нутгийн хөгжлийн сан болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 425.1 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

016020172

Аудит, аудиторын хариуцлага, аудитын тайлангийн тухай хэрэглэгчдэд хамаатай бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ц.ӨСӨХБАЯР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**187.766.477.20**	**200.083.757.00**
33	**АВЛАГА**	18.178.500.00	18.178.500.00
335	**Бусад авлага**	18.178.500.00	18.178.500.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	1.295.00	1.295.00
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	18.177.205.00	18.177.205.00
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	169.587.977.20	181.905.257.00
351	**Түүхий эд материал**	9.371.534.00	9.371.534.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	9.371.534.00	9.371.534.00
354	**Хангамжийн материал**	138.961.443.20	148.497.723.00
35410	Бичиг хэргийн материал	893.440.00	893.440.00
35420	Аж ахуйн материал	36.483.150.00	36.483.150.00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	224.000.00	224.000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	551.720.20	00.00
35470	Бусад хангамжийн материал	100.809.133.00	110.897.133.00
35600	Мал амьтад	21.255.000.00	24.036.000.00
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**3.465.527.390.26**	**3.844.462.659.94**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	3.465.527.390.26	3.844.462.659.94
392	**Биет хөрөнгө**	3.449.038.640.18	3.703.760.576.42
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	3.328.579.384.22	3.561.204.008.22
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-457.550.754.52	-566.786.750.16
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	183.440.800.00	316.490.800.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-115.296.700.62	-74.687.555.63
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	435.940.935.00	405.890.480.50
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-161.056.829.03	-175.834.306.09
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	112.871.892.93	112.326.204.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-53.878.392.91	-36.051.231.61
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	544.098.067.00	539.100.127.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-526.685.567.01	-526.776.515.94
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	100.772.000.00	100.772.000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	90.426.772.00	86.748.772.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-32.622.966.88	-38.635.455.87
393	**Биет бус хөрөнгө**	16.488.750.08	140.702.083.52
39301	Програм хангамж	2.575.000.00	2.575.000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-766.249.92	-1.412.916.48
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	14.680.000.00	139.540.000.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**3.653.293.867.46**	**4.044.546.416.94**
413	**Өглөг**	8.335.100.00	8.355.100.00
4136	**Бусад өглөг**	8.335.100.00	8.355.100.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	8.335.100.00	8.355.100.00
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**3.644.958.767.46**	**4.036.211.316.94**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	3.644.958.767.46	4.036.211.316.94

511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	557.459.235.76	682.319.235.76
51101	Өмч: - төрийн	557.459.235.76	682.319.235.76
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	2.918.028.038.83	3.184.400.588.31
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	2.918.028.038.83	2.918.028.038.83
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	266.392.549.48
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	169.471.492.87	169.471.492.87
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**3.653.293.867.46**	**4.044.546.416.94**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**1,086,236,585.00**	**1,171,000,630.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**559,279,134.00**	**577,026,794.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	559.279.134.00	577.026.794.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	559.279.134.00	23.890.170.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	43.783.610.00	23.890.170.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	515.495.524.00	00.00
120012	Эрхийн шимтгэлийн орлого /ТӨҮГ/	00.00	553.136.624.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**526,957,451.00**	**593,973,836.00**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	62.665.151.00	45.644.436.00
131103	ЗГНХ.ЗДНХөрөнгө.түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	35.374.320.00	29.063.160.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2.243.831.00	12.539.276.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	25.047.000.00	4.042.000.00
131106	Төсвийн урамшуулал	00.00	00.00
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	464.292.300.00	548.329.400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	464.292.300.00	548.329.400.00
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**874,259,510.51**	**859,847,674.39**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**874,259,510.51**	**854,899,674.39**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	803.331.151.68	738.265.897.43
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	215.297.641.00	209.790.389.74
210101	Үндсэн цалин	215.297.641.00	209.790.389.74
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	26.104.760.00	24.757.102.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	19.144.539.00	15.706.125.86
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2.322.983.00	4.486.965.93
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1.722.382.00	1.678.709.40
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	251.458.00	254.630.93
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2.663.398.00	2.630.670.06
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	34.940.992.17	38.112.174.13
210301	Гэрэл. цахилгаан	3.078.311.17	3.889.493.13
210302	Түлш. халаалт	30.302.681.00	32.422.681.00
210303	Цэвэр. бохир ус	1.560.000.00	1.800.000.00

2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	41,629,330.80	50,856,813.00
210401	Бичиг хэрэг	2,052,221.00	3,900,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	27,614,529.80	32,918,436.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,960,580.00	6,386,704.00
210404	Ном, хэвлэл	232,000.00	470,900.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,995,400.00	3,790,073.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,774,600.00	3,390,000.00
2105	**Нормативт зардал**	208,200.00	385,500.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	208,200.00	385,500.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,840,000.00	12,835,400.00
210604	Урсгал засвар	2,840,000.00	12,835,400.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	4,448,000.00	6,940,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,448,000.00	6,940,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	67,139,072.00	71,053,950.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	67,139,072.00	70,931,950.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	00.00	122,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	410,723,155.71	323,534,568.39
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	140,595,086.00	27,483,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	497,000.00	440,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	269,631,069.71	295,611,568.39
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	70,928,358.83	116,633,776.96
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	30,499,809.00	36,723,802.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	17,419,489.00	23,682,846.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	13,080,320.00	13,040,956.00
2133	**Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	40,428,549.83	00.00
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	40,428,549.83	00.00
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	00.00	79,909,974.96
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	79,909,974.96
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**00.00**	**4,948,000.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	00.00	4,948,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	00.00	4,948,000.00
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)**	**211,977,074.49**	**311,152,955.61**
225	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	36,923,333.22	44,760,406.13
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	36,923,333.22	1,470,353.37
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	00.00	43,290,052.76
4	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)**	-36,923,333.22	-44,760,406.13
5	**НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)**	**175,053,741.27**	**266,392,549.48**

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)**	**596,768,451.00**	**617,864,006.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**69,811,000.00**	**23,890,170.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	69,811,000.00	23,890,170.00
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	69,811,000.00	23,890,170.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	69,811,000.00	23,890,170.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**526,957,451.00**	**593,973,836.00**

1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	62,665,151.00	45,644,436.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	35,374,320.00	29,063,160.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,243,831.00	12,539,276.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	25,047,000.00	4,042,000.00
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	464,292,300.00	548,329,400.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	464,292,300.00	548,329,400.00
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**586,814,401.00**	**560,864,006.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**586,814,401.00**	**560,864,006.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**515,886,042.17**	**444,230,229.04**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	215,298,936.00	209,790,389.74
210101	Үндсэн цалин	168,654,724.00	167,707,950.74
210102	Нэмэгдэл	46,644,212.00	39,298,610.00
210104	Урамшуулал	00.00	2,783,829.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	26,104,760.00	24,757,102.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	18,095,570.00	16,867,147.68
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,064,238.00	1,577,994.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,658,648.00	1,972,487.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	389,236.00	394,494.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,897,068.00	3,944,979.49
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	34,940,992.17	38,112,174.13
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,078,311.17	3,889,493.13
210302	Түлш, халаалт	30,302,681.00	32,422,681.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,560,000.00	1,800,000.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	42,493,751.00	50,856,813.00
210401	Бичиг хэрэг	2,052,221.00	3,900,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	28,166,250.00	32,918,436.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,960,580.00	6,386,704.00
210404	Ном, хэвлэл	232,000.00	470,900.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,995,400.00	3,790,073.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,087,300.00	3,390,000.00
2105	**Нормативт зардал**	208,200.00	385,500.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	208,200.00	385,500.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,840,000.00	12,835,400.00
210604	Урсгал засвар	2,840,000.00	12,835,400.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	4,448,000.00	6,940,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,448,000.00	6,940,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	69,066,072.00	72,629,850.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	69,066,072.00	72,507,850.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	00.00	122,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	120,485,331.00	27,923,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	119,988,331.00	27,483,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	497,000.00	440,000.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**70,928,358.83**	**116,633,776.96**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	30,499,809.00	36,723,802.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	17,419,489.00	23,682,846.00

213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	13,080,320.00	13,040,956.00
2133	**Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	40,428,549.83	00.00
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	40,428,549.83	00.00
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	00.00	79,909,974.96
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	79,909,974.96
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)**	**9,954,050.00**	**57,000,000.00**
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)**	**9,954,050.00**	**57,000,000.00**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**9,954,050.00**	**57,000,000.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	9,954,050.00	57,000,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	4,949,050.00	3,372,100.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	5,005,000.00	53,627,900.00
6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)**	**-9,954,050.00**	**-57,000,000.00**

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C08	**2021 оны 01-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл**	**557,459,235.76**	**169,471,492.87**	**2,918,028,038.83**	3,644,958,767.46
D01	**2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**557,459,235.76**	**169,471,492.87**	**2,918,028,038.83**	3,644,958,767.46
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**557,459,235.76**	**169,471,492.87**	**2,918,028,038.83**	3,644,958,767.46
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	124,860,000.00	00.00	00.00	124,860,000.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	266,392,549.48	266,392,549.48
D09	**2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**682,319,235.76**	**169,471,492.87**	**3,184,420,588.31**	4,036,211,316.94

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	610,882,600.00	492,309,595.04
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	553,882,600.00	435,309,595.04
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	511,346,500.00	405,340,793.04
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	250,597,000.00	209,790,389.74
210101	Үндсэн цалин	180,895,300.00	167,707,950.74
210102	Нэмэгдэл	62,195,000.00	39,298,610.00
210104	Урамшуулал	4,406,100.00	2,783,829.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	3,100,600.00	00.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	31,321,000.00	24,757,102.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	21,296,400.00	16,867,147.68
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,005,400.00	1,577,994.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,506,100.00	1,972,487.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	501,800.00	394,494.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,011,300.00	3,944,979.49
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	41,572,800.00	38,112,174.13
210301	Гэрэл, цахилгаан	9,600,000.00	3,889,493.13
210302	Түлш, халаалт	30,172,800.00	32,422,681.00

210303	Цэвэр, бохир ус	1,800,000.00	1,800,000.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	47,707,100.00	43,960,377.00
210401	Бичиг хэрэг	3,266,800.00	3,264,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	27,120,000.00	27,120,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	7,130,300.00	6,386,704.00
210404	Ном, хэвлэл	560,000.00	470,900.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	6,600,000.00	3,790,073.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,030,000.00	2,928,000.00
2105	**Норматив зардал**	390,000.00	385,500.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	390,000.00	385,500.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	7,840,000.00	7,835,400.00
210604	Урсгал засвар	7,840,000.00	7,835,400.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	7,938,600.00	6,940,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	7,938,600.00	6,940,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	63,150,000.00	72,629,850.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	62,550,000.00	72,507,850.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	600,000.00	122,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	60830000.00	930000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,350,000.00	490,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	480,000.00	440,000.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	42536100.00	29968802.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	42,536,100.00	29,968,802.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	36,236,100.00	00.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	00.00	23,682,846.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	6,300,000.00	6,285,956.00
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**57,000,000.00**	**57,000,000.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	57,000,000.00	57,000,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	57,000,000.00	57,000,000.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	610,882,600.00	572,219,570.00
1320	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	575,882,600.00	548,329,400.00
132001	Орон нутгийн төсвөөс	575,882,600.00	548,329,400.00
120004	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	35,000,000.00	23,890,170.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	35,000,000.00	00.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	00.00	23,890,170.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**45,644,436.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**45,644,436.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	38,889,436.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	6,896,436.00
210401	Бичиг хэрэг	636,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	5,798,436.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	462,000.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	5,000,000.00
210604	Урсгал засвар	5,000,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	26993000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	26,993,000.00

213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	6755000.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	6.755.000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	6.755.000.00
II	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	45644436.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	45.644.436.00
131103	ЗГНХ.ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	29.063.160.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	12.539.276.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	4.042.000.00

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Байгууллагын зорилго нь хууль тогтоомж, төрийн бодлого шийдвэрийг хэрэгжүүлэн сумынхаа хөгжил цэцэглэлтийн төлөө сэтгэл зүрхээ зориулан ажиллаж, төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэх, шадар туслагч нь байхад оршино.

Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газар нь монгол улсын үндсэн хууль, засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, төрийн албаны тухай хууль, төсвийн байгууллагын удирдлагын санхүүжилтийн тухай хууль болон бусад хууль тогтоомж, аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөр, захирамж, ИТХ түүний тэргүүлэгчдийн хуралдаанаас гаргасан шийдвэрийг хэрэгжүүлэх, төсвийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг бодлого зохицуулалтаар хангах сумын хөгжилд дэмжлэг үзүүлж, улмаар төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуй нэгж байгууллага, иргэдийн санал хүсэлтийг шуурхай шийдвэрлэж төрийн үйлчилгээг чанартай шуурхай хүргэхэд чиглэгдсэн байгууллага юм.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

МУЗГ-ын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт, шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам” гэж заасны дагуу дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам боловсруулаагүй, дотооддоо хяналт шалгалтын баг зохион байгуулаагүй байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Өмнөговь аймгийн Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Өмнөговь аймгийн Ханхонгор сумын Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 391.2 сая төгрөгөөр буюу 10.7 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	0	0	0
Бараа материал	169,587.9	181,905.2	12,317.2
Үндсэн хөрөнгө	3,465,527.3	3,844,462.6	378,935.2
Нийт хөрөнгө	**3,653,293.8**	**4,044,546.4**	**391,252.5**
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	**3,644,958.7**	**4,036,211.3**	**392,252.5**
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	**3,653,293.8**	**4,044,546.4**	**391,252.5**

Дээрх хүснэгтээс харахад бараа материал, үндсэн хөрөнгө өмнөх оны үзүүлэлтээс өөрчлөлт гарсан байна. Бараа материалын дансны үлдэгдэл 12.3 сая төгрөг, үндсэн хөрөнгө 378.9 сая төгрөгөөр өссөн нь тус байгууллага төсвийн хөрөнгө, орон нутгийн хөгжлийн сан болон бусад эх үүсвэрээр би болсон хөрөнгийг бүртгэлд тусгасантай холбоотой байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 575.8 сая төгрөг, төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас 35.0 сая төгрөг, нийт зарлагыг 610.8 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 8 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 753.2 сая төгрөгийг улсын төсвөөс, орон нутгийн төсвөөс 177.9 сая төгрөгийг бүрдүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 753.2 сая төгрөг, орон нутгийн төсвөөс 177.9 сая төгрөг, нэмэлт санхүүжилтээр 48.2 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 156.9 сая төгрөг буюу 98.68 хувь зарцуулсан байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал	250,597.0	209,790.3	40,806.6	83.7
2	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	31,321.0	24,757.1	6,563.8	79
3	Байр ашиглахтай холбоотой тогтмол зардал	41,572.8	38,112.1	3,460.6	91.7
4	Хангамж, бараа материалын зардал	47,707.1	43,960.3	3,746.7	92.1
7	Норматив зардал	390.0	385.5	4.5	98.8
8	Эд хогшил худалдан авах	7,840.0	7,835.4	4.6	99.9
9	Томилолт, зочны зардал	7,938.6	6,940.0	998.6	87.4
10	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардал	63,150.0	72,629.9	-9,479.8	115
11	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,830.0	930.0	59,900.0	1.5
12	Урсгал шилжүүлэг	42,536.1	29,968.8	12,567.2	70.5

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Өмнөговь аймгийн Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг аудитор Т.Будсүрэн гүйцэтгэж, анхан шатны хяналтыг ахлах аудитор Ж.Болормаа, чанарын хяналтыг аудитын менежер Т.Хонгорзул, газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Өсөхбаяр нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Өмнөговь аймгийн Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Өмнөговь аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 3-17 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлаар сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг "Дунд" гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 874.2 сая төгрөгөөс 1 хувиар буюу 8.7 сая төгрөгөөр, тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллага 12 дугаар зүйлийн 12.1.1, 12.1.2, 12.1.3 дахь заалтууд, 15 дугаар зүйлийн 15.1.2-15.1.7 дахь заалтуудад заасан хуулиар хориглосон зардлыг санхүүжүүлээгүй байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай /бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд шалгасан зүйлийг холбогдох шалгуурт нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Завсрын аудитаар Хүрмэн сумын Засаг даргын Тамгын газрын цалингийн зардал, ажилчдын ээлжийн амралтын тооцооны тулгалт, цалингийн түүврээр илрүүлсэн илрүүлэлт, албан томилолтын зардал, засаг даргын нөөц хөрөнгийн зардал, бага үнэтэй түргэн элэгдэх зардал, шатахууны зардал, бичиг хэргийн зардал, шилэн дансны тухай хуульд горим сорил хэрэгжүүлэн 1 залруулга, 6 зөвлөмжийн заалтыг асуудлын бүртгэлд тусгасан. Асуудлын

бүртгэлээр өгсөн зөвлөмжийн биелэлтийг жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дахин хянаж үр дүнг аудитын тайланд тусгасан.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Бараа материалын үлдэгдлийг нэр төрлөөр тулган шалгахад 86 нэр төрлийн 60,949,620.00 төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бүртгэлтэй 31 нэр төрлийн 1,099,440.00 төгрөгийн бараа материал ангилал буруу бүртгэл байна.

Энэ нь УСНББОУС-12 Бараа материал Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1.4 үнэн зөв байх 20 дугаар зүйлийн 20.2.4 нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт нь энэ хууль болон санхүүгийн бусад хууль тогтоомжид заасан шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг хянах заалтыг хангаагүй байна

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	Байхгүй.				
Албан шаардлага	Байхгүй.				
Зөвлөмж	6	88,130.7	5	26,081.6	83
Нийт дүн	**6**	**88,130.7**	**5**	**26,081.6**	**83**

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар анхаарал татахуйц анхаарч үзэх чухал асуудал байхгүй гэж үзлээ.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 126.3 сая төгрөгийн алдаа илэрснээс аудитын явцад 95.0 сая төгрөгийн алдааг залруулж, 4.8 сая төгрөгийн албан шаардлага хүргүүлж, 26.5 сая төгрөгийн зөвлөмж өглөө.

5.1 Төлбөрийн акт

Аудитаар төлбөрийн акт тогтоогдоогүй.

5.2 Албан шаардлага

Цалингийн зардлаас 16 албан хаагчдад 4,800,000.00 төгрөгийн түлээ нүүрсний хөнгөлөлт олгосон байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4 "хуулиар зөвшөөрөөгүй бусад", Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7 "Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Зардлын эдийн засгийн ангиллыг ашиглах заавар"-д заасантай нийцэхгүй байна.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

Илрүүлэлт[1]:
2020 онд үүссэн хувь хүнээс авах 18,178,500.00 төгрөгийн авлага барагдуулаагүй, тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй зөрчилтэй байна.

Зөвлөмж[1]
Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;", Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" дахь заалтыг тус тус хэрэгжүүлээгүй байна.

Илрүүлэлт[2]

2022 онд үүссэн байгууллагад төлөх 8,335,100.00 төгрөгийн өглөгтэй, тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй зөрчилтэй байна.

Зөвлөмж[2]

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;", Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" дахь заалтыг тус тус хэрэгжүүлээгүй байна.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 10 дугаар сарын 01-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Санхүүгийн уялдаа	5	96,006.2	-	-	-	-	5	96,006.2	-	-	-	-
Дүн	**5**	**96,006.2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**5**	**96,006.2**	**-**	-	-	**-**

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Цалингийн зардлаас 16 албан хаагчдад 4,800,000.00 төгрөгийн түлээ нүүрсний хөнгөлөлт олгосон байна	1	4,800.0			1	4,800.0						
2020 онд үүссэн хувь хүнээс авах 18,178,500.00 төгрөгийн авлага барагдуулаагүй, тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй зөрчилтэй байна	1	18,178.5					1	18,178.5				
2022 онд үүссэн байгууллагад төлөх 8,335,100.00 төгрөгийн өглөгтэй, тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй зөрчилтэй байна	1	8,335.1					1	8,335.1				
Бараа материалын үлдэгдлийг нэр төрлөөр тулган шалгахад 86 нэр төрлийн 60,949,620.00 төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бүртгэлтэй 31 нэр төрлийн 1,099,440.00 төгрөгийн бараа материал ангилал буруу бүртгэл байгаа	1	0										
Дүн	**4**	**31,313.6**	**0**	**0**	**1**	**4,800.0**	**2**	**26,513.6**	**0**	**0**	**0**	**0**